

Bijlage 5 Toelichting op het bepalen van cultuurhistorische waarde en de gehanteerde criteria

Het begrip 'cultuurhistorische waarde' met betrekking tot het gebouwde erfgoed kent de volgende algemene definitie: "de aan een bouwwerk of gebied toegekende waarde, gekenmerkt door het beeld dat is ontstaan en het gebruik dat de mens in de loop van de geschiedenis van dat bouwwerk of dat gebied heeft gemaakt". Het begrip cultuurhistorische waarde kan betrekking hebben op zaken en gebieden met een geschiedkundige, bouwhistorische, stedenbouwkundig en/of cultuurlandschappelijke waarde. Daarnaast wordt uitgelegd dat het niet vereist is dat op het terrein ook een bouwkundig monument voorkomt om over een 'cultuurhistorisch waardevolle zaak' te kunnen spreken; het kan bijvoorbeeld ook om parken, tuinen en een perceel met een of meer bomen, hekwerken of lantaarnpalen gaan.

Bij de cultuurhistorische waarden zijn de landelijk gehanteerde hoofdcriteria:

- cultuurhistorische en wetenschappelijke waarde
- architectuurhistorische en esthetische waarde
- stedenbouwkundige/ensemblewaarde

Ieder van de hoofdcriteria wordt tevens beoordeeld op de intrinsieke criteria:

- gaafheid
- herkenbaarheid
- zeldzaamheid

Nadere uitwerking criteria in het Wassenaarse erfgoedbeleid voor gebouwde erfgoed

1. Cultuurhistorische en wetenschappelijke criteria: het object in de geschiedenis

a. Nederzettingshistorie

Het object is van belang als bijzondere uitdrukking van een geografische, landschappelijke, en / of bestuurlijk ontwikkeling.

b. Historische waarde

Het object is van belang vanwege een plaatselijk, regionaal en / of landelijk historisch gegeven, zoals bekende bewoners, beroepen, bijzondere activiteiten en / of gebeurtenissen.

c. Sociaal economische waarde

Het object is van belang vanwege de bestemming die verbonden is met bijvoorbeeld een sociaalhistorische, economische, technische of religieuze ontwikkeling.

De cultuurhistorische en wetenschappelijke criteria bezien het object in de geschiedenis. Door aspecten van plaats, tijd en / of functie vormt het object een tastbare herinnering aan belangrijke historische gebeurtenissen of ontwikkelingen in de gemeente Wassenaar. Beeld dragers van sociaal-culturele waarde op buurt/wijkniveau zijn lokaal van groot belang.

2A. Architectuurhistorische en esthetische criteria: het object als zodanig

a. Bouwstijl

Het object is een goed voorbeeld van een bepaalde stijl of bouwtrant – al dan niet met plaatselijke variaties – en van belang vanwege zijn esthetische kwaliteiten.

b. Ontwerper

Het object is van bijzonder belang voor het oeuvre van een bouwmeester, architect, interieur-, tuin- of stedenbouwkundige ontwerper of een beeldend kunstenaar.

c. **Bouwtype**

Het object is van belang als goed voorbeeld van een functionele en / of typologische ontwikkeling.

d. **Detaillering**

Het object is van belang vanwege het bijzonder materiaalgebruik, detaillering, kleurgebruik en / of de ornamentiek.

e. **Interieur**

Het object is van belang vanwege de bijzondere samenhang tussen exterieur en interieur (onderdelen), of vanwege bepaalde interieuronderdelen.

f. **Bouwtechniek**

Het object is van bijzonder belang voor de geschiedenis van de architectuur, bouwhistorie en / of bouwtechniek.

De architectuurhistorische criteria bezien het object als zodanig. Het object dient karakteristiek te zijn voor een bepaalde periode, een bepaalde architect of een bepaalde functie. De toegepaste detaillering en / of nog aanwezig interieuronderdelen en / of aspecten van bouwtechniek kunnen in belangrijke mate bijdragen aan de monumentwaardigheid van het object.

2B. Bouwhistorische criteria: het object en zijn bouw-, verbouwings- en gebruiksgeschiedenis

a. **Bouw- en verbouwingssporen**

Het object is van belang vanwege de aanwezige bouw- en verbouwingssporen.

b. **Materiaal (gebruik)**

Het object is van belang vanwege het bijzondere materiaal(gebruik).

c. **Bouwtechniek**

Het object is van belang vanwege de bijzondere constructie (wijze), bouwwijze of bouwtechniek.

d. **Structuur**

Het object is van belang vanwege de (historische) gegroeide structuur.

e. **Wetenschappelijke bron**

Het object is van belang als wetenschappelijke bron.

f. **Bouwhistorische verwachting**

Het object is van belang vanwege de verwachting dat het aan één of meer van de bovenstaande bouwhistorische criteria voldoet. Deze verwachting dient gebaseerd te zijn op een bouwhistorische inventarisatie c.q. verkenning.

De bouwhistorische criteria plaatsen het object in zijn bouw- verbouwings- en gebruiksgeschiedenis. Het object dient een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de kennis over de bouwgeschiedenis, bouwtechniek en historische ontwikkeling van de gemeente Wassenaar. Aspecten als bouwmassa, gevels, constructie, structuur, materiaalgebruik en bouwtechniek evenals (interieur)afwerking, inclusief (sporen van) wijzigingen en toevoegingen kunnen hiervoor relevante informatie opleveren.

3. Ensemblewaarde: het object in zijn omgeving

a. **Concept**

Het object is een beeldbepalend onderdeel van een belangrijk stedenbouwkundig en/of landschappelijk concept.

b. **Gegroeid geheel**

Het object is onderdeel van een historische gegroeid stedenbouwkundig en / of landschappelijk samenhangend gebied en speelt daarbij een beeldbepalende rol.

c. **Verkaveling**

Het object is van bijzondere betekenis vanwege de wijze van verkaveling, inrichting of fysieke gesteldheid van het perceel.

d. Ensemble

Het object heeft een ensemblewaarde in relatie met de omringende bebouwing of met park / tuin, groenvoorzieningen, wegen, wateren, en / of bodemgesteldheid. Er is sprake van een ruimtelijk-functionele relatie tussen de onderdelen onderling.

e. Silhouet

Het object is van bijzondere betekenis voor het aanzicht van streek, stad, dorp of wijk.

De stedenbouwkundige criteria plaatsen het object in zijn omgeving. Het object dient karakteristiek te zijn voor de ruimtelijke en structurele ontwikkeling van het dorpscentrum, de villawijken en het buitengebied.

Naast de bovenstaande intrinsieke criteria worden de criteria gaafheid, herkenbaarheid en zeldzaamheid meegewogen, die een verbijzondering zijn van deze vier criteria.

4. Gaafheid: ongeschonden de tijd getrotseerd

a. Omgeving

Het object is van belang in relatie tot de structurele en/of visuele gaafheid van de stedelijke, dorpse of landschappelijke omgeving.

b. Hoofdvorm

Het object is van belang vanwege de architectonische kwaliteit van de samenstellende onderdelen (hoofd- en bijgebouwen, hekwerken en tuinaanleg en dergelijke).

c. Detaillering

Het object heeft een meerwaarde vanwege de architectonische gaafheid van de detaillering van ex- en / of interieur.

5. Herkenbaarheid

Er is sprake van visuele herkenbaarheid van de oorspronkelijke functie, ruimtelijke setting en het ontwerp. De oorspronkelijke functie is herkenbaar en / of beleefbaar. De cultuurhistorische en/of architectuurhistorische waarde is afleesbaar en / of begrijpbaar. Het is duidelijk hoe het oorspronkelijke gebouw eruit zag en / of gefunctioneerd heeft.

6. Zeldzaamheid: spaarzaam bewaard gebleven

Het object is van belang vanwege architectuur- en bouwhistorische, stedenbouwkundige, typologische of functionele zeldzaamheid, eventueel verbonden met een bijzondere ouderdom.